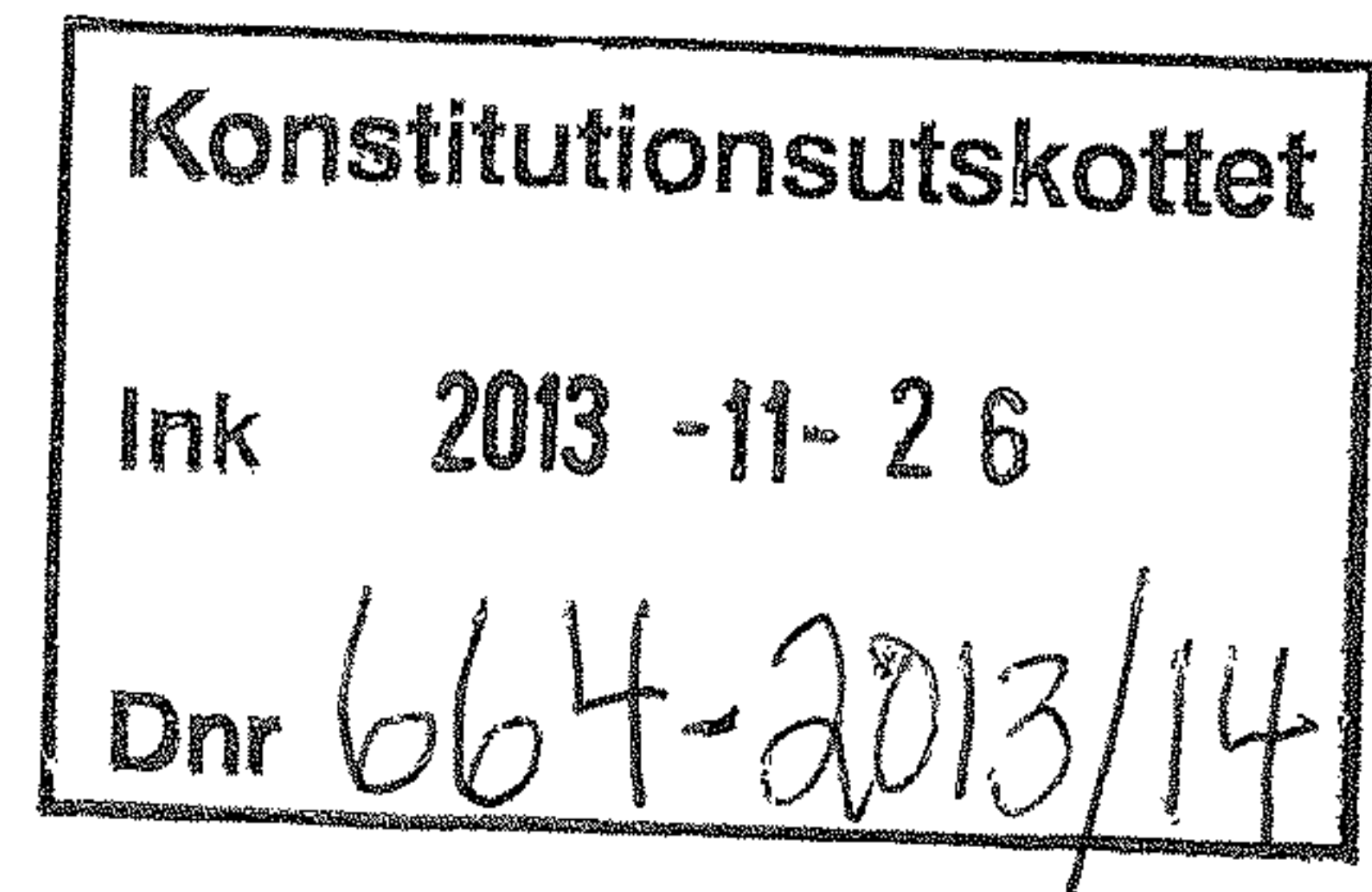

PER BOLUND
Riksdagsledamot (MP)
MORGAN JOHANSSON
Riksdagsledamot (S)

SVERIGES
RIKSDAG

Stockholm 2013-11-26

Begäran om granskning av regeringens beslut att sekretessbelägga uppgifter om migrationsminister Tobias Billströms (M) aktieköp.

Offentlighetsprincipen är en grundbult i den svenska demokratin och i offentlig förvaltning. Insyn i den offentliga verksamheten utgör garantier mot maktmissbruk och korruption samt ger möjlighet för var och en att påverka. Media och andra intresserade ska kunna hämta information i olika frågor, oavsett vad den offentliga verksamheten själv väljer att informera om.

Regeringen och Regeringskansliet har dock under det senaste året fått kritik för sin ovilja att värna offentlighetsprincipen genom att fördröja eller underlåta att lämna ut offentlig handling, alternativt hemligstämpla handlingar.

I januari 2013 kritiserades Regeringskansliet för bristande öppenhet av riksdagens konstitutionsutskott med anledning av att Utrikesdepartementet hemligstämplade offentliga handlingar. En utredning som riksdagens konstitutionsutskott gjorde visade att UD:s huvuddiarium inte motsvarade de krav som finns i offentlighets- och sekretesslagen om registrering av allmänna handlingar.

I mars samma år kritiserade Justitieombudsmannen Regeringskansliet för att inte respektera offentlighetsprincipen då handlingar hade lämnats ut för sent eller inte lämnats ut alls. JO menade då att kritiken var allvarlig och att Regeringskansliets försvårande av utlämning av offentliga handlingar är en brist som inkräktar på privatpersoners och mediers lagstiftande insyns rätt.

I juni 2013 fick regeringen kritik av riksdagens konstitutionsutskott för hanteringen av offentliga handlingar i samband med Saudiaffären då journalister inte fick ta del av handlingar som hade begärts ut.

Via en omfattande rapportering i olika media under 2013 har det framkommit att migrationsminister Tobias Billström (M) den 13 februari 2013 köpte 30 000 aktier i gruvföretaget Northland Resources. Bara några dagar tidigare hade Regeringskansliet fått information om att statliga LKAB undersökte möjligheterna om att rädda gruvdriften och det krisade bolaget. Under våren blev det ekonomiska läget akut och en räddningsaktion genomfördes där bland andra LKAB:s dotterbolag Norrskenet gick in och köpte in sig i Northland Resources och garanterade därmed den summa som var nödvändig för att gruvdriften skulle kunna fortsätta.

Då det inte kunde uteslutas att Tobias Billström hade fått del av den information som fanns i Regeringskansliet valde Ekobrottsmyndigheten att tillsammans med

Finansinspektionen göra en förutredning mot bakgrund av uppgifter som förekommit i TV4 angående migrationsministerns aktieköp. Efter förutredningen fattade åklagaren beslut om att inleda en förundersökning för att kunna klargöra omständigheterna kring Tobias Billströms aktieaffärer. Då man inte kunde bevisa att ministern hade haft insiderinformation lades förundersökningen ned.

Därefter har det i bland annat TV4 Nyheterna framkommit uppgifter om att migrationsministern även äger aktier i ett annat gruvföretag, Lappland Goldminers. Då nyhetsredaktionen på TV4 begärde ut uppgifter om när dessa aktieköp hade skett beslutade regeringen att avslå TV4:s begäran och hänvisade till att det råder sekretess. Regeringsbeslutet, som är undertecknad av statsministern, motiveras bland annat av att det "inte står klart att uppgiften kan röjas utan att Billström lider skada eller men". Tobias Billström kommenterar själv uppgifterna till TV4 med att "Normalt sett är inte de här datumen för inköp offentliga handlingar".

Tryckfrihetsförordningen och vår offentlighetsprincip är en viktig grundbult i den öppna svenska demokratin. Den är fundamentalt viktig för demokratisk insyn i våra offentliga institutioner och möjliggör en granskning av makten.

Enligt 2 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen ska en allmän handling som får lämnas ut skall på begäran genast eller så snart det är möjligt på stället utan avgift tillhandahållas den, som önskar ta del av den. På samma sätt anger 6 kap. 2 § regeringsformen att ett statsråd inte får inneha något uppdrag eller utöva någon verksamhet som kan rubba förtroendet för honom eller henne. Mot dessa två grundläggande paragrafer har regeringen i sitt beslut ställt en bestämmelse i en speciallag, nämligen offentlighets- och sekretesslagens 32 kap. 6 § som säger att sekretess gäller för uppgift om innehav av finansiella instrument som har lämnats till en myndighet, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den som uppgiften rör lider skada eller men och uppgiften har lämnats till följd av anmälningsskyldighet enligt ett särskilt beslut enligt 11 § lagen om anmälningsskyldighet för vissa innehav av finansiella instrument. Den 11 § säger att om det behövs med hänsyn till tillgången på kurspåverkande information inom en myndighet, får regeringen besluta att det vid myndigheten skall föras en förteckning över innehav av finansiella instrument avseende ledamöterna i styrelsen samt de arbetstagare, uppdragstagare eller andra funktionärer som myndigheten bestämmer med hänsyn till deras insynsställning.

Längre fram i samma paragraf står det vidare att den som omfattas av en förteckning som upprättats med stöd av denna paragraf skall till myndigheten skriftligen anmäla sitt innehav av finansiella instrument och *ändringar* i innehavet.

Eftersom det i paragrafen även framgår att ändringar i innehavet ska redovisas, ifrågasätter vi om det är rimligt att regeringen utifrån sin egen bedömning om vad som kan anses utgöra skada eller men för ett statsråd kan utgöra tillräckliga skäl för att hindra att uppgifterna om ändringar i statsrådets aktieinnehav lämnas ut i enlighet med bestämmelserna i tryckfrihetsförordningen.

För en regering bör det vara en utgångspunkt att handlingar och information som rör statsrådets aktieinnehav ska kunna granskas. Så vitt vi vet har inte datum för aktieköp begärts ut tidigare av media. Med sitt beslut att införa sekretess för datum på

statsrådets aktieköp skapar regeringen en praxis som kan komma att skada offentlighetsprincipen. Regeringen väljer att sekretessbelägga i ett läge där öppenhet borde råda.

Mot bakgrund av regeringens beslut om att sekretessbelägga uppgifterna om migrationsminister Tobias Billströms (M) aktieköp vill vi att Konstitutionsutskottet granskar om regeringens beslut är förenligt med grundlagarnas paragrafer 2 kap. 12 § tryckfrihetsförordningen och 6 kap. 2 § regeringsformen, samt om 11 § lagen om anmälningsskyldighet för vissa innehav av finansiella instrument verkligen kan användas som grund för att sekretessbelägga en uppgift angående ett statsråds aktieköp med stöd av offentlighets- och sekretesslagens 32 kap 6 §.

Per Bolund (MP)

Morgan Johansson (S)